

פרוטוקול מס. ג/40
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ב' יז' באב תשי"ד - 16.8.54
בשעה 19.30

השתתפו:חברי הועדה:

מ. בנטוב - היו"ר
י. אורי
מ. חזני
א. כהן
י. ניצני
ע. מימון

מוזמנים:

שר המסחר והתעשייה פ. ברנשטיין
מר יפה - מטעם משרד המסחר והתעשייה
ש. הורן - מטעם האוצר

סדר-היום:

שאלת התייקרות הלחם.

היו"ר מ. בנטוב:

אני פותח את הישיבה.

כפי שאתם זוכרים התחלנו בדיון במעיית חוצאות התייקרות הלחם לגבי השכבות העניות ביותר. שמענו גם את דברי שר המסחר והתעשייה וגם את דברי נציג האוצר. ותפקידה של הועדה הוא להתייעץ ולהחליט מה אפשר לעשות בכדי לבטל או למצוא משקל נגדי להתייקרות זו לגבי השכבות העניות. חברי הועדה שאלו שאלות ובעצם עדיין לא נכנסנו לדיון. נדמה לי שאני הייתי היחיד שהצעתי הצעות לסיכום. אני הצעתי לא לקבל את הצד הפיסקלי ולהחזיר את העלאה שנגרמה לשכבות העניות. הצעתי המעשית היא, שתבוטל העלאה ואם לא - שיעלו את האינדקס בהתאם להתייקרות ויפעילו את תשלום תוספת היוקר מיד ולא יחכו עד עבור 3 חדשים. אני מוכן להציע לוועדה להמליץ עוד, שכל תשלומי הסעד יותאמו בגבהם לעלאה זו.

א. כהן:

אני תומך בצעד שעשתה הממשלה למרות שאני שותף לחששות לגבי הפגיעה בשכבות העניות. אני מקווה שהממשלה תתחשבה בהמלצה אחרת של הועדה הזאת ותעלה את שכר הדחק. מכל מקום, בעית שכר הדחק תעמוד לדיון נוסף, כי מתברר שזה אפילו אינו סיוע, כי האנשים עובדים 8-10 ימים בשכר דחק בחודש, ואילו היה ניתן להם סיוע, יתכן שזה היה יותר.

אבל ביחס ללחם אינני רואה אפשרות לסגת מהצעד שנעשה, ואני מקווה שלגבי השכבות המטורדות בעבודה, האינדקס יחזיר העלאה זו.

מי שאפשר פחות להציק לו בעניין זה, זה שר המסחר והתעשייה, שבנקודה זו היה בעד ייצוב המחירים, אבל תהליכים אחרים וצרכים אחרים הכריחו את הממשלה לנקוט בצעד הנכון של בטול הסובסידיה ללחם.

אולם אני רוצה להעיר הערה אחת הקשורה לא רק במחיר אלא במצב החדש שנוצר ביחס ללחם, וזו שאלת הלחם המיוחד שהופיע, עד כמה שידוע לי, רק בחל-אביב. זהו לחם קטן יותר במחיר שלא אושר על ידי המשרד, לחם אחיד ולא לבן, ולפי דעתי זו עקיפה של הפיקוח על הלחם.

ועכשו שאלה אינפורמטיבית. בשעה שנקבע האינדקס ב-1951 היתה צריכה הלחם בארץ בשיאה, גם מפני הזול וגם מפני שלא היה אוכל רב אחר. אנו נכנסים עכשו לתקופה של עוונות עם עודפים רבים במזון שדי,

כמו ירקוח, וגם הלחם אינו זול כל כך ונדמה לי שמורגשת, או תורגש בקרוב, נורמליזציה של הצריכה בלחם. אבל ה אצינדכט רושח עדיין צריכה מפורזת של לחם. האם הממשלה דנה בנקודה זו, והאם יש לה תכניות לגביה?

י. אורי:

את דברי אני אומר על דעת עצמי, זוהי דעתי הפרטית.

תבורך הממשלה על כל הורדת סובסידיה. אני רואה בסובסידיות דמורליזציה מסויימת של הצבור, וההרגל שלא לחיות לפי המצב האמיתי של המדינה. אם ישנם אצלנו מתישבים שעדיין לא הגיעו לבטוס, צריך לעזור להם. אם אין כבישי גישה לישובים, צריך לסללם. על הממשלה לדאוג שיהיה לחם בארץ, וישנה אפשרות להוציא לחם מן הארץ. כל עוד לחם מהארץ, צריכה הממשלה לדאוג ללחם, אבל לא להפסיד מליוני לירות על ידי מחן לחם במחיר זול. למקרים מיוחדים יש לשכות סעד. נגדיל את החקציבים של לשכות הסעד, אם יש צורך בכך. אבל אין לתת סובסידיה ללחם. והוא הדין לגבי סובסידיה לחלב.

אני מקבל את הצעד שעשתה הממשלה בבטלה את

הסובסידיה ללחם.

י. ניצני:

אף אני תומך בטול הסובסידיה ללחם. אבל אני רוצה שהמדינה תתחיל בפעולה חנוכית כל שהיא ביחס לכך. אין צורך לאכול לחם טרי, בזמנו היו הגויים אופים לחם אחת לשבוע, ובאם אוכלים את הלחם 24 שעות לאחר אפייתו, ערכו התזונתי גדול יותר.

בזמנו היחה ההסתדרות מחלקת את עודפי התוצרת החקלאית לחלקים הנחשלים ולמחוסרי העבודה. אנו יודעים שכלום נזרקים עודפי ירקוח רבים. מדוע לא נאסוף אותם ונחלק אותם לשכבות ה עניות?

ביחס להעלאת שכר הדחק, אותי מעסיקה שאלה חמורה יותר, שכר הדחק מאבד את ערכו בערך בשליש מפני שמלינים את השכר ואנשים ממשכנים את הפרטות הללו, או מפסידים שליש מהן.

מ. חזני:

חברי תנגדו גם הם לבטול הסובסידיה ללחם בממשלה בבכנות. אני כשלעצמי בדיעבד בדדאי שאינני מצטער על כך. גם מלכתחילה לא הייתי בין המתנגדים, כי אני סבור שצריך להגיע באופן הדרגתי לבטול הסובסידיות. לאחר המעשה, אינני סבור שמישהו יציע להחזיר את הסובסידיה ללחם.

יחד עם זאת ברור שצריך לאחוז בכמה צעדים כדי לא לפגוע בשכבות שבאמת נפגעו מבטול הסובסידיה ללחם. מקבלי השכר יקבלו את ההעלאה על ידי תוספת היוקר, ואצלם גם הלחם אינו תופס מקום גדול בהוצאות של המזונות. לגבי עובדי שכר דחק, שמענו שהעלאת שכר הדחק מאזת את הוצאות צריכת הלחם. אינני יודע אם זה בדוק ומנוסה במציאות. אני סבור שדרושה כאן התייעצות נוספת, אם תוספת זו מאזנת את הצריכה בלחם, ומן הראוי לשמוע דעתו של שר המסחר וההעטיה על כך.

בענין הנזקקים לסעד, שמענו את הודעת שר האוצר, אבל הייתי רוצה שהקצבה לסעד תוגדל.

אני רוצה להזכיר עוד שכבה מסויימת שלפעמים אנו שוכחים אותה. ישנה שכבה שמקיפה אלפים במדינה, שאינם עובדים עבודות דחק ובכל זאת אינם נזקקים לסעד, ורואים אותם ברחובות, אלה הם כל מיני רוכלים קטנים ובעלי מלאכה קטנים. בכל מקרה, לא רק בהתיקרות הלחם, הם אינם מקבלים כל פיצוי על ההתיקרות.

למדנו מהנסיון שגם לגבי אוכל יש ערך רב לתעמולה והסברה כיצד להכין תפריטים. ביחס למיץ עגבניות החלה המחלקה החקלאית של משרד המסחר הועשטיה לפרסם מודעות, וצריכת המיץ לעלתה בכמויות גדולות. אפשר לעשות זאת לגבי תפוחי אדמה שימשו כתחליף ללחם.

שמעתי שבקרב עדות המזרח מתלוננים על העלאת מחיר הפיתות. (ש. הורן: הפיתה הועלתה בחצי גרוש) הם עושים את הפיתות מלחם אחיד.

מה עושה הממשלה לעודד גידול היטת ב על, ומה חושבת הממשלה לעשות לגידול היטת בחורף, כאשר המים אינם מנוצלים?

ע. מימון:

קשה במקצת לדבר על זמאלה זו, כי כאן יושבים אנשים שבעים. כל ה ענין הזה מוזר, הורידו את הסובסידיה לכל השכבות כי יש שכבות שנהנות מזה. הממשלה הנהיגה שוויון בשלח זה. אך לעומת זאת כשמשלמים מסכורת, הרי העובדים הקבועים מקימים מחומה את משלמיה להם באזור של 10 ימים, ואילו לעובדי הדחק אין משלמים את שכרם אלא כעבור כמה חדשים.

לדעתי, כל השיחה הזאת היא בבחינת דאגה בלבד איש שיחבה, כי אין להעלות על הדעת שמישהו יציע לממשלה לטגת מהצעד שעשתה.

אני שייכת לסקטור מיוחד של חנוך נער, והנער אוכל הרבה לחם. העלאה זו גרמה להוצאה של 2000 לירות נוספת לחודש. אני גם כן עשיתי את מלאכת הדבר כדי להשיג את דאגתי, אבל אני חושבת שאצד הממשלה לא היה נכון, ולדעתי צריך היה להנהיג מן מיוחד של לחם ולא לבטל את הסובסידיה ללחם.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מכיר טובה לחברת הכנסת מימון על דבריה. אני חושב שהחשבון שהיא הביאה בפנינו הוא חשבון בלתי משוחד. אפשר להגיד שאנשי המעברות רוצים להגזים. אם היא אומרת שבטלל התוספת גרמה להעלאה של 24 לירות לצריכת לחם לכל ילד לשנה, זה אומר שהתוספת למשפחה בת 4 ילדים מגיעה ל-150 לירות לשנה.

כולנו נאחזנו בזה שיש בכך משום כבוד לאכול

לחם בלי סובסידיות, כאילו האמריקאים נתמנים לנו סובסידיות ללחם. מרת מימון אמרה שיחסרו למוטדות החנוך 24 אלף לירות כתוצאה מבטול הסובסידיות ללחם, ובו בזמן מקבלים מוטדות החנוך סובסידיה לחנוך. והמטרה אינה סובסידיה? והאבא זה לא סובסידיה? אלו הן סובסידיות לחייו של האדם. הוא מקבל חלק מצרכיו בסובסידיה. אולי יש בזה דבר טוב שחברה שאינה חיה ב שוויון, יש בה משאבה שלוקחת ממי שיש לו יותר ונותנת למי שיש לו פחות. אינני מקבל את הדעה שאם הסובסידיה ללחם ארץ היה לבטל.

אינני מדבר עלינו, חברי הכנסת, אבל יש שכבות שחיות ברמת חיים למטה מכל מקורה. אילו היו משללים מט החזר סובסידיה של 20 לירות על חברי הכנסת, לא הייתי אומר דבר. אבל הבעיה היא, שאפקט המעשה הוא, שאותו איש מעברה המשתכר 45 לירות לחודש צריך לשלם 12 לירות יותר ללחם. אני יכול להבין שהוא ישלם יותר, אם יקבל זאת. אבל אינני יכול לתת לאנשים אלה לחיות במצב כזה.

אינני מקבל גם את האעת ניצני בענין העודפיות. זה סדור פילנטרופי. אני מבין דבר כזה בשעת מצור ורעב כללי. אבל לבנות על כך שיטת חיים סוציאלית, לא יתכן. תארגן צרכניות מיוחדות לאנשי המעברות, תמכור לו מצרכים אלה בזול, אבל אל תחלק מצרכים. זה גרוע יותר מטיוע.

אינני מקבל גם שתוספת לשכר דחק מהווה תוספת מספיקה להתיקרות שחלה. כמובן, אפשר למאזן רווק או זוג שתוספת זו מספיקה להם, אבל היא אינה מספיקה לאנשי המעברות המטופלות בילדים רבים.

לי נראה שאין ברירה אחרת אלא לה שקיף על העלאה זו רק כעל העלאה כלכלית בקשר עם קימוצים והמדיניות הכלכלית. אבל זה אינו יכול להיות מקור פיסקלי לאוצר. אותם אנשים המרוויחים עד 200 לירות לחודש אינם צריכים לשמש מקור לתוספת הכנסות לאוצר. מתוך כך, הייתי מקבל בברכה גם האצות אחרות, אבל אני עומד על 3 האצות: א) לבטל את שכר החדק.

א. כהן:

ביחס לשכר דחק הייתי אומר כי יש לחפש דרכים לגבי משפחות מרובות ילדים.

היו"ר מ. בנטוב:

חציע שיטה. שמענו משר המסחר והחעסיה ו נציג האוצר שבפרינציפ הם מוכנים לעזור לשכבות ה עניות, אבל

אין להם שיטה מתאימה.

א. כהן:

יש שיטה של נקודות בלשכת הליבודה. לפי שיטה זו יודעים את מספר הילדים של עובדי הדחק. צריך אפוא, לדעתי, להוציא תלושים מיוחדים ללחם לפי מספר הנקודות.

שר המסחר והתעשייה פ. ברנשטיין: על חלק מהדבריה עניתי בלישיבה הקודמת.

ועתה רוצה אני להעיר הערות מספר, וקודם כל הערה אחת כללית. בוועדה ישנה הרגה שמדבריה וממליציה וזה אינו מחייב עובדה היא שבמיוחד בשטח העלאת מחיריה על מצרכים שהממשלה קונה ומוכרת, אין חובה להביא את הדבר להחלטת הכנסת או ועדת כנסת כמו בשטח המסים. הדרך הפשוטה ביותר היא, לבטל את כל המסחר הממשלתי כי רק מזה נובעת האפשרות לה שתמש בטוויי המחירי כדי ליצור הכנסות לאוצר. אבל אינני מעמיד שאלה זו עכשו לדיון, רק רציתי להדגיש שמה נובע הדבר.

מה שאנו קוראים טובסידיה, זה נוצר באופן מכריע על ידי כך שירידת ערך הכסף או עליה בשער החוץ היתה במשך כמה זמן כל כך מהירה שהממשלה לא העיזה להעלות את המחירים בהתאם לירידה בשער, וכך נוצרו ההפרשים האלה שאחר כך קראו להם ביה טובסידיה בניגוד לטובסידיה ממש, שאנו משלמים בעד החלב. לחלב משלם האוצר 4,5 מליון לירות במזומנים. ואפשר להתווכח על השאלה הכ לית שח צריך לתת טובסידיה או לא. אינני רוצה לנהל עכשו את הויכוח הזה. אבל ברור דבר אחד, שביחס למחיריה שאנו מחשבים בעד ה אימפורטים היה צריך להגיע רגע מסויים ולתת היזון ואולי נורמליזציה, כי עכשיו אנו מקבלים הרבה מהמצרכים האלה במחנה, ואפשר היה להגיד, מה אם נותנים את המצרכים האלה במחירים יותר נמוכים, כפי שלמעשה אינו בשנתים האחרונות.

בשנה האחרונה הואאנו סכוח של קרוב למאה מליון לירות לטובסידיות למצרכים. ומזה אנו מוכרחים להשתחרר, ואנו הולכים בכיוון זה. אינני יודע כמה חיטה נקדל בעצמנו. אבל אפילו מומחי החקלאות שלנו אומרים שיותר מחמשים אחוז מהתצרוכת שלנו לא נוכל לגדל. פירוש הדבר שחמשים אחוז של התצרוכת בכל זאת נצטרך לקנות בחו"ל, ואם נצטרך לשלם בכסף שלנו, לא נוכל לעמוד בטובסידיה כללית כפי שנתנו עד עכשו. זה היה הנימוק הכלכלי פרט לחסכון בתצרוכת הלחם. אבל אינני מכחיש שלתוך זה השתלב רצון האוצר להכנסות יותר גדולות. אני ספרתי פה שהנימוק המכריע של המומחים היה - נורמליזציה של רמת המחירים, אבל אינני מכחיש שלתוך זה השתלב רצון האוצר להכנסות גדולות יותר.

לדעתי, אין כל אפשרות לבטל עכשו את ה בטול החלקי של הטובסידיה ללחם. אני חושב שמכל הבחינות היה זה מעשה בלתי נכון. וכל מה שאריך לעשות, ואנו משתדלים לעשות הוא לעזור לשכבות העניות, ובראש וראשונה לעובדי עבודות דחק, בכדי לפצות אותם על העלאת זה. זה ענין של חשוב את התוספת שנתנה באמת מפצה או לא. ואני מוכן להניח שלא אצל כולם זה מפצה, בעוד שיהיו כאלה שירוויחו מזה. צריך לדעת מדברים כאלה אי אפשר לעשות בהתחשב עם כל המצגיה האינדבידואליות.

כבר ספרתי שבשלב הרבה יותר מוקדם, כאשר התחלו לדון בענין זה, שאולי כדאי להעלות את מחיר הלחם אפילו לגובה לגמרי נורמלי, ולהחזיר לנצרכים את ההפרש באורה מסוימת, ועלה רעיון של תלושים, נאמר לנו שזה ידרוש אדמינסטרציה כזאת, שזה יעלה יותר מעצם הסטוח שיוחזר, כי אז באמת צריך באופן אינדבידואלי להחזיר לעשרות אלפים צ'קים על ההפרשים. אבל אם תבוא האצעה אחת מתקבלו על הדעת ונתנת לבצוע, ואני חושב שאנו יכולים לדרוש מחברי ועדת הכלכלה שיציעו הצעות תוך התחשבות באפשרות הכצוע, כי דברים תיאורטיים אני יכול להציע טובים ביותר, אבל במציאות שלנו צריך למצוא דרך שאפשר יהיה לבצע אותה. אני מוכן לקבל דרך שתאפשר להחזיר לנצרכים את תוצאי בעד העלאת זה, אבל הדרך אריכה להיות נתנת לבצוע.

אשר להצעת מר חזני, הרי את אנך מדבריה על עובדי עבודות דחק אנו יודעים בדיוק מי הם. אבל אני מוכן להניח שישנם רוכלים ואנשים מסוג זה, שלגביהם יש בעיה מיוחדת, כי לאחר שהשוק השחור אינו קיים יותר מצבת קשה במיוחד. בעלי החנויות מתאוננים שאיננו פועלים נגד הרוכלים. אינני אומר שטענתם אינה מואדקת, אבל האם נזרוק אנשים אלה לאשפתות? ועוד אינני רוצה שאנו יכולים להמציג להם פרנסה אחרת. לכן אנו משלימים עם מצב זה.

ביחס ללחם המיוחד, אבקש את ד"ר יפה לענות. לא ידוע לי שאופיה לחם מיוחד מקמח אחד.

מליה אחדות ביחס לאינדכס. יתכן כי האינדכס מהווה מכה למדינה, אבל כל זמן שהמטבע אינו מיוצב באופן סופי, צריך לפצות את מקבלי השכר בעד העלאת המחירים. ואז אין מכשיר אחר לשה כך מאשר האינדכס. האינדכס נקבע לפני ינתיים, וב כמה מובניה אינו מתאים כבר למציאות. אבל

בשני הכיוונים, גם ביחס לעליה וגם ביחס לדידה. את שני הדברים אינו משקף האינדקס באופן מספיק. ואני מוכן להניח שאני הדברים מבטלים אחד את השני. אינני מכחיש שלפעמים אנו עומדים בפני הפתעות גדולות ביחס למה שקובעים אנשי האינדקס. אני חשבת, וכך כל המומחים, שבחודש זה תהיה ירידה של שתי נקודות ולעומת זאת אנו רואים עליה של 3 נקודות, וזה קשור לפעמים בדברים מקריים מאד. אכן דוגמה אחת: האינדקס מתבסס במידה גדולה על תנודות במחירי הירקות. ברגע מסויים עולה מחיר המלפפונים תלחלתו מחירי העגבניות.

היו"ר מ. בנטוב:

אבל אנשים קונים זאת.

שר המסחר והתעשייה:

אינני חולק על כך, אבל אני טוען שהמחירים נתונים לתנודות כאלה שלפעמים זה תלוי בהיצע גדול שיטנו ביום אחד. אבל אינני מתווכח עכשו על ביטוס האינדקס. אני רק אומר שיש הפתעות.

אכן רוצה לומר משהו על איכות הלחם, שאלה שמעיסקה אותנו מאד, כי האיכות הביתית מספיקה של הלחם מהווה אחד הגורמים לבוזז הלחם. אני מטיל ספק אם באקלים שלנו אפשר לאפות לחם שאינו מתיבש. אבל בכל זאת ישנה ליקוטים רציניים, ואנו חקרנו את הסיבות ואני חושב שהגענו לתיקון המצב. התנאי הראשון הוא - מלאי מספיק של סוגים שונים של חיטה ושיפון,

שצריך לטחון, כי התחנות טוענות שהן תלויות במה שאנו מספקים להן. היו תנודות בענין זה, אבל כרגע יש לנו מלאי לחדישים וחצי, ואנו רואים להגדילו עד 3 או 4 חדשים. זו גם שאלה של אחסון, אבל חלק זה של השאלה כמעט פתורנו ואז כאשר אנו יכולים לספק לתחנות את התערובת הנכונה של החיטה, לא זו בלבד שאנו יכולים לדרוש מהן להמציא קמח מתאים, כי אם אני חושב - עדיין אין החלטה על כך - שיש צורך לבטל את הקשר בין התחנות והמאפיות, כדי ליצור גם בשטח זה מצב של התחרות, כדי שהתחנות יהיו מעונינות להמציא קמח טוב ומתאים. אם באים לידיעתנו מקרים על לחם רע, אנו בודקים את הדבר ופועלים בהתאם לכך. אני יודע שהיו ארצות אשר בזמן המלחמה אסרו למכור לחם טרי. אצלנו, כאשר הלחם מתיבש כל כך מהר, אינני יודע אם צריך לעשות זאת. בכלל אינני חושב שכיוון הממשלה צריך להיות, לצמצם את אריכת הלחם. הכיוון צריך להיות - למנוע בזבוז.

ומלים אחדות לעניינים שאינם בוגעים למשרדי. בניין החקלאות התכונן, אינני יכול לדבר פה על על מה שאני שמוע מהמומחים. אינני מתימר ליצור לי דעה משלי בענין זה. ראשית כל לשם כך צריך יותר נסיון מעשי. אבל אני רוצה להאביע על דבר אחד שמעסיק אותי מאד. בין השיקולים שגרמו לבטול הסובסידיה ללחם היה גם השיקול - מה תעלה לנו החיטה שאנו נגדל, והיתה מחשבה שצריך בכל זאת לקרב את המחירים. ופה אנו מגיעים לאחת הבעיות החמורות ביותר - החטה והשעורה שאנו גדלים בעצמנו כמה יעלו לנו. אנו עמדנו ועוד עומדים בפני ענין מאד מאער. הנה יש יבול מבורך של שעורה, אומרים לפי אומדן 120 אלף טון. להלכה זה צריך היה לספק את כל הצריכה בשביל הלול והרפת. כאשר למעתי לפני מחצית השנה שמצפיה ליבול כזה, שמחתי מאד, כי זה יכול היה לשחרר אותנו מבוז. השעורה וגרעיניה אחרים. ומה הוברר? בעוד שלפי דעת המומחים החקלאיים, מחיר הגידול עם יום עבודה מלא, כפי המקובל בחקלאות, עולה בין 100-120 לירות, במקרה הרע ביותר 125 לירות. ואנו שיחררנו את הגרעינים האלה מפיקוס, ואמרנו שאם ימכרו אותם ב-140 לירות הטונה, זה מחיר הוגן. אולם שעורה זו נמכרה במאות לירות הטונה. אחר כך ירד המחיר ל-180 לירות הטונה, ועכשו הוא בסביבות 190 לירות. אני גם כן רוצה לתמוך בחקלאות ולעודדה, אבל זה אינו אומר שהיא צריכה לקבל רווח של 50 לירות על טונה.

י. אורי:

כמה עולה שעורה מחו"ל?

שר המסחר והתעשייה:

השעורה שאנו מביאים עולה לנו 50 דולר שהם 90 לירות, ועם ההוצאות - 105 לירות. מה שאנו חייבים על השבוע החוב אנו נותנים ב-125 לירות, את היתר אנו מעמידים לרשות המשקים ב-150 לירות הטונה, ואנו מקווים שזה יגרום לאיזון המחיר המקומי.

המחיר של הגידולים שלנו הוא אלמנט חשוב, ואם אני אומר שמחיר הגידול המקומי יכול לעלות ב-20-10 אחוז על מחירי היבוא, אני חושב שזה מוצדק. אבל זה אינו יכול להיות כפליים, כי אחרת נעלה את הרמה הכללית של המחירים עד כדי כך שזה ימנע מאתנו את כושר ההתחרות כלפי חוץ, כי המחיר מתבטא בשכר, והשכר שלנו הרבה יותר גבוה מאשר באנגליה וגרמניה,

ואפילו הארצות שאתן אנו צריכים להתחרות ביצוא שלנו. משום כך איננו יכולים שלא להתחשב במחיר הגידולים המקומיים.

ועוד הערה ביחס לתפוחי האדמה. אני מודה שאפשר על ידי פרטות נכון לעודד את הצבור לפנות למצרך מסויים. ויחזק להיינו עושים זאת, אבל פה שוב נתקלנו בעובדה, שעד לפני מספר שבועות חשבנו שיש עודף עצום של תפוחי אדמה עד שיש למצוא מוצא לשוק את עודף תפוחי האדמה. אבל לפתע יש מחסור. מניין אינני יודע, עדיין לא בדקתי זאת.

דובר כאן על טובסידיות לחלב. בטובסידיות ישירות,

יש תמיד שאלה אם זה בטובל היצרן או בטובל הצרכן. אין זה כל כך קל להחליט ברור הדבר שאילו היצרנים יכולים היו ליצור מחיר שהאוכלוסייה יכולה היתה לשלם לא היה מקום לטובסידיה. ובטובל כל העין הזה מסובך מאד. לפני פחות משלושה חדשים אצקו כל אנשי החלב שיש עודפיות בחלב וצריך למצוא דרכים לזרו את האוכלוסייה לשחתת יותר חלב. זה ענין כל כך מסובך של הייתי רואה לחוות בו את דעתי.

בקשר להצעה לחלק את העודפיות בירקות למעברות, אני מוכרח להגיד שאני מתנגד להצעה זו, שחלוקה זו תיעשה חנם. כאשר הממשלה האמריקאית הציעה לחלק את החמאה חנם, טרבנו בחלט, כי זה באמת דמורליזציה גרועה ביותר. אבל שימכרו את העודפיות במחירים מוזלים במקום להשמיד אותם, זה יהיה מעשה נכון. אני מוכן לקבל על עצמי להציע זאת לאנשי החקלאות. אמנם יש טענה שבמחירים מוזלים לא כדאית ההובלה. אם יש תרופה לזה, ברגע זה אינני יודע.

ד"ר יפה:
אנו הרשינו לאופיות לאפות לחם מיוחד שאינו בפיקוח. הלחם המיוחד הוא במשקל של 500-750 גרם, והוא צריך להיות מורכב מקמח אחד ומצרך שנקרא "רולג" ומיץ של מלט. הנכון הוא שבחל-אביב בעיקר הופיע בזמן האחרון לחם אחד פשוט תחת השם לחם מיוחד. אבל אלה הם מקרים של הונאת הצבור, ואנו מטפלים בזה. אנו משתדלים לחזיק זאת, ונגיש משפטים נגד העבריינים.

היו"ר מ. בנטוב:

האר האופי. משלמים בעד הקמח שממנו אופים את הלחם המיוחד לפי המחירים הרגילים?

ד"ר יפה:

כן.

היו"ר מ. בנטוב:

האם המחיר שבו הם מוכרים את הלחם המיוחד עומד בפרופורציה למחיר הקמח?

ד"ר יפה:

כן. אילו אנו היינו קובעים מחיר היינו מגיעים לאותו מחיר שהם מקבלים בלי פיקוח, ואולי אפילו קצת יותר. הגבלנו אפילו לחם מסוג זה ל-10 אחוז מכלל אפייית הלחם.

מר כהן עורר שאלה בקשר עם האינדקס, כאילו האינדקס בזמן שנקבע שיקף כמות יותר גדולה של לחם מאשר צורכים כיום. למעשה, בשנתים האחרונות אכלנו הרבה יותר לחם מאשר הופיע בבטיה האינדקס. רק עכשו אנו חוזרים לאותו משקל שאכלנו אז. זו נוקא דוגמה אופיינית שהאינדקס בוצחתיים האחרונות לא שיקף את הדבר נכון.

ש. הנרי:

מה לנוגע לתפוחי אדמה, כיום נמצאים בבתי הקירור 22-23 אלף טון תפוחי אדמה שצריכים להמכר ב-4-5 החדשים הבאים. המצב הוא כזה שלקראת זריעת הסתו יזרעו 12 אלף טון תפוחי אדמה, ואלה יבשלו בחדשים דצמבר-ינואר, וזה נוסף ל-10 אלף דונם תפוחי אדמה שאין לנו שליטה עליהם. כל זה יחד יתנו 22-20 אלף טון תפוחי אדמה. והתצרוכה החדשית בחדשים מאי-יוני היתה בין 3500 ל-4000 טון לחודש במחיר של 125-140 פרוטה הקילו. עד ה-15 באוגוסט תפוחי האדמה היו מוכנסים לקירור ולא מוצאים. מ-15 באוגוסט הטיטונאים התחילו לצבור תפוחי אדמה, מתוך תקווה שאם יצטרכו להוציא תפוחי אדמה מהקירור תהיה קפיצה גדולה במחירים.

בפנינו עמדה השאלה - כיצד לעודד את צריכה תפוחי האדמה ולמכור את כל תפוחי האדמה, כי על ידי כך נרוויח שהאינדקס לא יעלה הלכנו לכל מיני גורמים ודרשנו מהם ליותר על מהו. הלכנו למגדלים שדרשו 150 לירות הטונה ודרשנו מהם השותפות מסויימת במפעל זה. הלכנו לקמעונאים ודרשנו מהם ליותר במקצת על הרווח שלהם. הממשלה החליטה לחת טובסידיה של

30-40 לירות לחודש, ועל ידי כך המחיר הקמעונאי יהיה 150, פרוטה הקילו במקום 240 פרוטה.

בענין בטול הסובסידיות ללחם, התחבטנו בשאלה זו חדשית, ואיש לא שלל עצות זאת, וכל הנימוקים שהובאו כאן נגד הבטול היו ידועים לנו. אבל עלינו לדעת שקיימת איוו שהיא אחריות לגבי תקציב שמטבע החוץ ומאזן התשלומים שלנו. המדובר הוא על 160 מליון דולר שהם מורכבים ממליון דולר ועוד מליון דולר. ובבטול הסובסידיה ללחם אפשר היה לקמץ 4-5 מליון דולר.

ביחס לעובדי החק, אני רוצה להציע הצעה אחת כי הדיון בה צריך להיות עם משרד העבודה ולא אנו, כי עבודות החק נקבעות על ידי משרד העבודה.
היו"ר מ. בנטוב:
מה חלקו של תקציב שכר החק בתקציב המדינה?

ש. הורן:
14 מליון לירות. לאחר הישיבה הראשונה של ועדה זו פנינו למשרד העבודה ושאלנו - מה הדרך הטובה ביותר לא היחה לתת למשפחות שיש להן יותר מ-5-6 נפשות יום-יומית עבודה נוספית בחודש, והם מבררים זאת. אני מבין שבין 20 אלף פועלי חק אין יותר מאשר 1000-1500 משפחות כאלה.

אשר לאינדקס, אני חייב לציין, כי מחודש ינואר עד יוני עלה האינדקס בנקודה אחת. בדצמבר אשתקד הועלה שכר החק, ומסוף דצמבר עד סוף יוני עלה האינדקס בנקודה אחת. כך שאין לומר ששכר החק חוקן בגלל עליית האינדקס.

ביחס לתשלום שכר החק, אנו משלמים יחד עם שכר עובדי המדינה, ובמידה שיש טענות, אנו נבדוק אותן.

י. אורי:
אני מציע שתבחר ועדה של שלושה אנשים - חזני, כהן ובנטוב, שיכינו הצעו טיכונ לשיבה הבאה.

היו"ר מ. בנטוב:
אינני יודע מה יש להכין. הולכת והבירור היו. אני מציע שנתנה מחר. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21.30